

Príprava pacienta do dlhodobého dialyzačného programu

MUDr. Bohdan Oravec
Košice

Logman a.s.
ISO 9001:2000

Chronická obličková choroba, definícia

(NKF -KDOQI, 2002)

Obličkové poškodenie

a/alebo

GFR <60 ml/min/1.73 m²

≤ 3 mesiace

Obličkové poškodenie - nález patologických abnormalít alebo markerov poškodenia obličky (krv, moč alebo zobrazovacie metódy)

Chronická obličková choroba, štádia

(NKF-KDOQI, 2002)

Štádium 1 - normálna alebo zvýšená GFR

$GF \leq 90 \text{ ml/min/1.73 m}^2$

Štádium 2 - mierne znížená GFR

$GF = 60-89 \text{ ml/min/1.73 m}^2$

Štádium 3 - stredné zníženie GFR

$GF = 30-59 \text{ ml/min/1.73 m}^2$

Štádium 4 - závažné zníženie GFR

$GF = 15-29 \text{ ml/min/1.73 m}^2$

Štádium 5 - zlyhanie obličiek

$GF < 15 \text{ ml/min/1.73 m}^2$ alebo dialýza

S-kreatinín

~ nad 140umol/l resp. 105umol/l

~ nad 180umol/l resp. 150umol/l

Chronická obličková choroba

- klinický akčný plán (NKF-KDOQI, 2002)

Štádium 1 - diagnóza a liečba základnej choroby, sprievodných prejavov, spomalenie progresie, redukcia KV rizika

Štádium 2 - odhad progresie

Štádium 3 - odhaľovanie a liečba komplikácií

Štádium 4 - príprava na liečbu nahradzujúcu obličky (RRT)

Štádium 5 - RRT

Chronická obličková choroba, K/DOQI - klinický akčný plán, štádium 3-4

Hypertenzia

Kostná a minerálová choroba, acidobáza

Poruchy metabolizmu lipidov

Anémia

Poruchy výživy

Poradenstvo a rehabilitácia

Príprava (a časovanie) RRT

Appropriate patient preparation for renal replacement therapy, Renal Physicians Association; 2002, Oct. s. 78.
EBPG, Nephrol Dial Transplant, 2002, 17, Suppl. 7

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Príprava na liečbu nahradzujúcu funkciu obličky

pacienti s poklesom GF ~ 30 ml/min (0,5 ml/s)
napriek dôslednej liečbe

- » edukácia
- » vakcinácia *proti hepatitíde B*
- » výber formy RRT - Tx, HD, CAPD
- » príprava dialyzačného prístupu
- » dobré načasovanie zahájenia RRT

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Edukácia a poradenstvo I

štrukturovaná forma

- » individualizovaný rozsah informácií
- » zahrnutie aj rodinných príslušníkov
- » poskytnutie tlačových materiálov
- » predvedenie liečebnej procedúry

motivácia ku fyzickej aktivácii

doporučenia ohľadom možností pokračovania v pracovnom zaradení alebo potrebe úprav pri postupe choroby (RRT)

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Edukácia a poradenstvo II

očakávaný benefit

- » zmiernenie obáv pacienta a rodiny, zlepšenie spolupráce, vnútorné akceptovanie potreby RRT a zmien stereotypov
- » cvičenie zvyšuje rozsah fyzickej a pracovnej kapacity, redukuje všeobecnú mortalitu, zlepšuje prejavy a kvalitu života
- » udržanie zamestnania prispieva ku kvalite života

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Vakcinácia

proti vírusovej hepatitíde typu B

- » biosyntetická vakcína
- » purifikovaný povrchový antigén

- » jednotlivá dávka: 20 (40) ug (*dospelá populácia*)
- » schéma očkovania: 0 - 1 - 2 - 6 mesiac

po 12 mesiacoch kontrola anti-HBsAg protilátok
pri negativite 1x preočkovanie rovnakou dávkou

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Voľba metódy náhradnej obličkovej liečby I

Prednostná transplantácia

Hemodialýza

Peritoneálna dialýza

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Voľba metódy náhradnej obličkovej liečby II

pacienti s poklesom GF pod 30(20) ml/min, pred dialyzačnou liečbou

Prednostná (*pre-emptive*) transplantácia

- » deti
- » mladí pacienti + žijúci darca
- » diabetici - kombinovaná Tx

transplantácia ako prvá možnosť RRT sa spája s lepším prežívaním graftu a znižuje mortalitu

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Voľba metódy náhradnej obličkovej liečby III

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Príprava na HD - cievny prístup I

Poučenie pacienta

- » dlhodobé šetrenie vybranej končatiny a cvičenie *odbery vôbec alebo z chbta ruky, vyhýbanie sa poraneniám*
- » správna funkcia *(po našití fistuly)*
- » postup pri známkach malfunkcie *(po našití fistuly)*

Cievny chirurg

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Príprava na HD - cievny prístup II

Artério-venózna fistula

- » natívna

inštalácia 6-3 mesiace, minimálne 4 týždne pred zahájením RRT

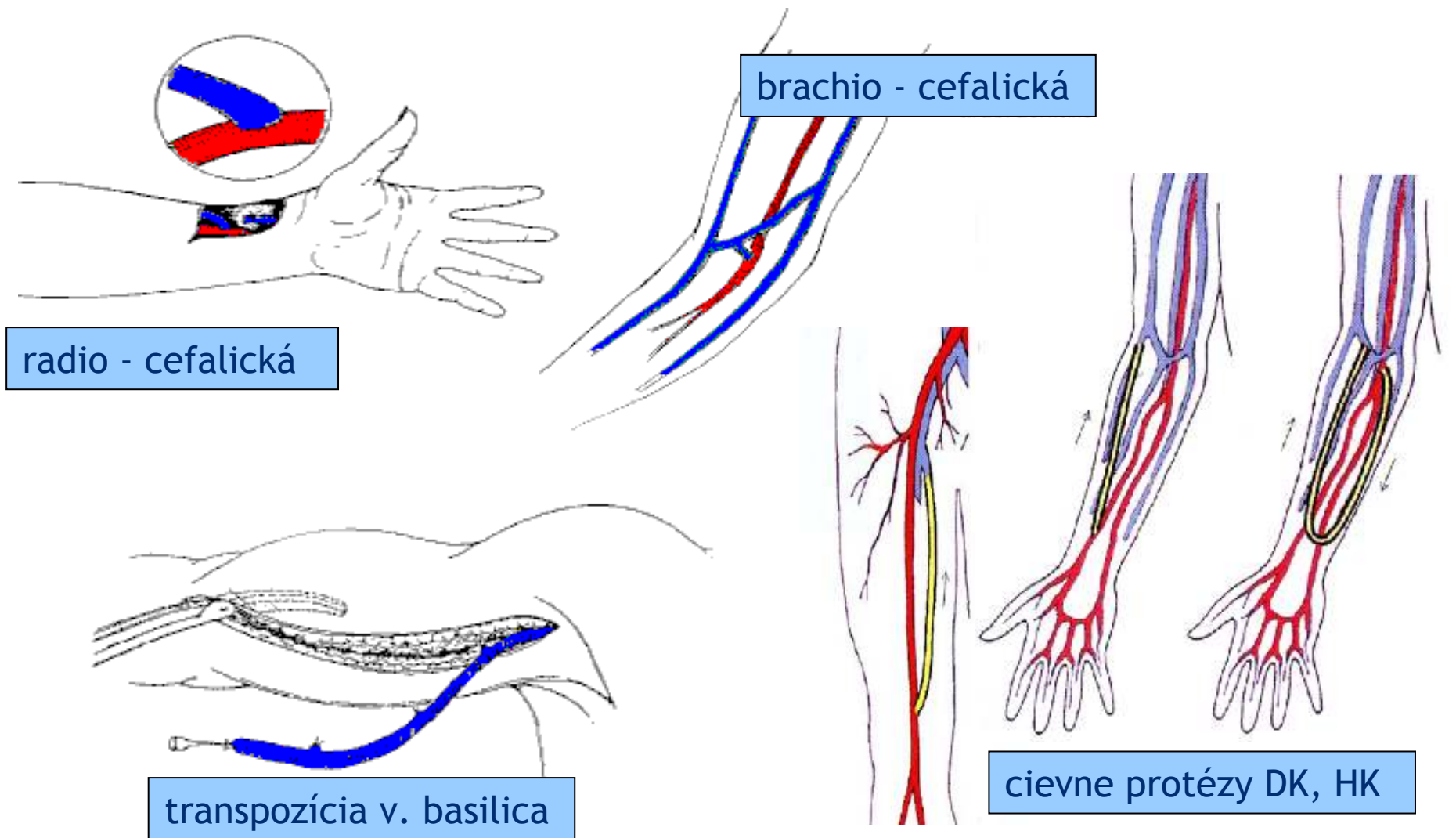
- » umelý graft

inštalácia asi 1 mesiac pred zahájením RRT

Permanentný (tunelovaný) centrálny žilový katéter

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Prípravavna na HD - AV spojky

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4

Príprava na PD - inzercia katétra

Čas inzercie

- » pri zahájení alebo 2 týždne pred
- » interval mesiacov (zašitý v podkoží)

Technika

- » Seldinger
- » laparoskopicky
- » chirurgicky

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4-5 Zahájenie náhradnej obličkovej liečby I

Glomerulárna filtrácia

6 - 9 ml/min = 0,1 - 0,15 ml/s

GF + rizikový pacient (aj diabetes mellitus)

15 ml/min = 0,25 ml/s

Odborné usmernenie na vykonávanie liečby
nahrádzajúcej funkciu obličiek...
Vestník MZ SR z 5.7.2006

Chronická obličková choroba, K/DOQI štádium 4-5

Zahájenie náhradnej obličkovej liečby II

konzervatívne nezvládnuteľná

- » hyperkaliémia
- » iná porucha vnútorného prostredia
- » hyperhydratácia
- » uremický alebo nefrotický syndróm

Odborné usmernenie na vykonávanie liečby
nahrádzajúcej funkciu obličiek...
Vestník MZ SR z 5.7.2006

Zhrnutie I

Ciele starostlivosti u pacienta s CKD

Prevenencia alebo spomalenie progresie nefropatie a renálnej insuficiencie

- » špecifická liečba
- » dietne opatrenia (*bielkoviny, Na, tekutiny*)
- » dôsledná kontrola TK (*ACEI, ARB u diabetikov, pri proteinúrii*)
- » dôsledná kontrola glykémie u diabetikov
- » redukcia rizikových faktorov (*fajčenie, lipidy*)

Zhrnutie II

Ciele starostlivosti u pacienta s CKD

Redukcia mortality a morbidity

optimálny manažment

- » hypertenzie
- » renálnej anémie
- » acidobázickej, minerálovej, tekutinovej rovnováhy
- » nutritie
- » prípravy a časovania náhradnej obličkovej liečby

Zhrnutie III

Ciele starostlivosti u pacienta s CKD

Včasný kontakt s nefrológom

- » pacienti so známkami nefropatie
(krv, moč, zobrazovanie metódy)
- » esenciálne s prítomným poklesom GF

Minimalizovať počet pacientov dialyzovaných „z ulice“

d'akujem za pozornost'

